

ז' בשבט התש"ע - 22-29.01.2010
גליון 81

לבחור בין פצצה איראנית לבין הפצצת איראן

ניסיונותיה הכושלים של ארה"ב לפייס את איראן מזכירים את ניסיונותיה הכושלים של ישראל לפייס את הפלסטינים. אך בעוד שישראל הבינה את העניין, ארה"ב ממשיכה להאמין כי צריך עוד ועוד להשתדל

עמנואל נבון

בימיו של אלכסיס דה-טוקוויל, נסיעה לאמריקה הייתה עניין כה גדול, עד שאדם מוכרח היה לכתוב עליה ספר, במיוחד אם היה אציל בעל שאיפות פוליטיות בצרפת שלאחר המהפכה. כך קיבלנו את יצירת המופת הקלסית "הדמוקרטיה באמריקה".

כיום, כששבים מן העולם החדש, אפילו כתיבת בלוג נראית מגוחכת. ובכל זאת, אני מעז לטעון כי נסיעתי האחרונה לשם היא סיפור שראוי לספר אותו.

הזדמנתי לווינגטון, בירת ארה"ב, בדיוק לאחר פקיעת תוקף האולטימטום שהציב ממשל אובמה לאיראן. למעט יוצאים מן הכלל, מרבית האנשים בגבעת הקפיטול כמעט שלא הבחינו בכך שאמינותה של ארה"ב וכוח הרתעתה עומדים למבחן. תשומת לבו של הקונגרס הייתה נתונה בעיקרה לרפורמה המוצעת בשיירות הבריאות, כמו גם לתחתונים הנפיצים מתוצרת ניגריה.

כיוון שאיראן ממשיכה לייצר מלאים של אורניום מועשר, הוצעה לה עסקה, שעל פיה רוסיה וצרפת יטפלו במרבית האורניום האיראני המועשר בחלקו, ויהפכו אותו לדלק גרעיני מיוחד, מועשר יותר, אשר ישמש את כור המחקר המוצב בטהרן. המועד האחרון לקבלת הצעה זו היה סוף 2009, ואיראן דחתה אותה.

איראן הוכיחה לעולם כמה קל להתעלם מן האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני. היא יודעת, כי יש שתי סיבות טובות לכך שמועצת הביטחון של האו"ם לא תאשר נקיטת סנקציות חמורות יותר כלפיה: סין שפכה כסף לתעשיות הנפט והגז האיראניות, הודות לנטישתן של חברות מערביות, ואילו רוסיה תשמח להיות עדה להשפלתה של אמריקה בעיראק ובאפגניסטן, בעזרת איראן גרעינית, שתמיכתה באויבותיה של ארה"ב במזרח התיכון תחסן אותן מפני פעולת תגמול.

כך דחק את עצמו ממשל אובמה באורח פומבי, למצב שבו הוא נאלץ לבחור בין פצצה איראנית ובין הפצצת איראן בפומבי – מפני שממשל בוש ניהל עם איראן משא ומתן בלתי רשמי, כמו שעשו כל הממשלים האמריקנים מאז מהפכת 1979. למעשה, כפי שכותב מייקל לדין (Michael Ledeen) בספרו מאיר העיניים "לסייע לרשע: איראן והמלחמה נגד המערב, (Accomplice to Evil: Iran and the War against the West, 2009): "סטודנטים שילמדו בעתיד יחסים בינלאומיים, לבטח יביעו פליאה נוכח ההתמדה שבה נשיא אחרי נשיא בארה"ב מחזרים אחרי המולות, משתדלים נואשות להגיע עמם להסכם כלשהו". וכפי שהודה בכנות שר ההגנה האמריקני, רוברט גייטס, עוד לפני שהנשיא אובמה אפילו פתח באורח רשמי במשא ומתן עם איראן: "כל ממשל מאז 1979 הושיט בצורה זו או אחרת את ידו לאיראנים, וכולם נכשלו".

ממשל קלינטון, לדוגמה, ניסה להגיע ל"עסקת ענק" עם איראן. הנשיא קלינטון ומזכירת המדינה אולברייט הסירו את הסנקציות על איראן והתנצלו בפומבי על עוולותיה כביכול של אמריקה. ובכל זאת, מנהיגה העליון של איראן לא התייחס אליהם.

אפילו ממשל בוש ביקש להגיע להסדר עם המולות. בשנת 2008 שכנע שר החוץ הבריטי, ג'ק סטרו, את קונדוליסה רייס, שהאיראנים מוכנים לעסקה להשעיית העשרת הגרעין בתמורה להסרת הסנקציות של המערב נגדם. רייס, מצידה, שכנעה את הנשיא בוש לתמוך ביוזמה. במחצית 2008 האמריקנים כבר היו משוכנעים כי הם אכן הגיעו להסכם עם המולות. קונדוליסה רייס עמדה להכריז בספטמבר בעצרת הכללית של האו"ם, כי ארה"ב תסיר את הסנקציות ואילו איראן תפסיק את פעולות ההעשרה. אך דבר זה מעולם לא קרה, היות שאחמדינג'ד הוליך שולל את ארה"ב. כשנאם בפני העצרת הכללית, הוא לא הכריז על קיצה של תוכנית הגרעין האיראנית, אלא דיבר על בואו הממשמש ובא של האימאם ה-12.

בדצמבר 2008, בהתייחסו לארה"ב, הצהיר נשיאה הקודם של איראן, רפסנג'ני: "במשך 30 השנים האחרונות השתוקקתם לקיים דיאלוג עמנו, ואנו לא דיברנו איתכם". ואכן, יש לכך סיבה: כיצד יכולים המולות לחדול מעוינותם כלפי אמריקה, כשעוינות זו היא יסוד מוסד של משטרם?

ניסיונותיה הכושלים של ארה"ב לפייס את איראן מזכירים את ניסיונותיה הכושלים של ישראל לפייס את הפלסטינים. אך נראה כי ישראל דווקא הבינה לבסוף את העניין. ארה"ב, לעומת זאת, ממשיכה להאמין כי כדי לסכם עסקה נחוצה רק השתדלות רבה יותר, שוב ושוב. בעת שהותי בווינגטון, נפוצו שם שמועות כי רם

עמנואל "איים" על ישראל ועל הפלסטינים בהסתלקותה של ארה"ב מן המשא ומתן. איזה "ברוך שפטרנו" זה יכול היה להיות!

אם ממשל אובמה אכן מבקש לגשר על הפער בין ישראל ובין הפלסטינים, עליו ראשית לנטרל את איראן ולהפסיק את התערבותה השלילית באזור. מדוע שהפלסטינים יתעשתו, בעוד האיראנים מפעילים בחופשיות את חמאס ואת חיזבאללה? ומדוע שיתפשרו, כאשר התגרענותה הצפויה של איראן גורמת להם להרגיש כי משא ומתן עם ישראל רק מבזבז את זמנם? אנשי ממשלו של אובמה, הטוענים כי פתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני יסייע לניטרולה של איראן, מבלבלים אפוא בין סיבה לתוצאה. אין זה משנה אם הם עושים זאת מתוך נאיביות או מתוך דמגוגיה.

כבר במחצית הראשונה של המאה ה-19 חש טוקוויל, כי מטרתה העליונה של ארה"ב תהיה שמירת החירות. אך היה עליו כנראה לחיות במאה ה-20 כדי להגיע להכרה, כי תהיה ארה"ב אשר תהיה, היהודים יכולים לסמוך אך ורק על עצמם בהגנה על חירותם, ולמעשה – על עצם חייהם.